

VRJWILLIGERS
ACADEMIE Amsterdam

Masterclass “Vitaliteit in de buurt”

19 oktober 2017

Samen met Jeroen van Berkel (*portefeuillehouder Zorg en Welzijn, stadsdeel West*) en Niesco Dubbelboer (*de master in deze masterclass. Hij is een vernieuwende denker en auteur van het boek “De Werkplaats Maak de buurt, 21 maatschappelijke initiatieven”*) en 32 mensen uit de praktijk verkennen we wat we van elkaar kunnen leren over de mogelijkheden en grenzen van buurtinitiatieven.

Hoe kun je welzijn en zorg buurtgericht organiseren, zodat er lokaal een sterke ‘dragende samenleving’ ontstaat? Een vitale buurt kan niet zonder een lokale samenleving waar mensen elkaar kennen en durven aan te spreken, en uitgaan van mogelijkheden in plaats van problemen. Initiatiefnemers bepalen vaak het succes. Maar hoe versterken zij hun vaardigheden? En heeft de buurt wel voldoende vitaliteit in zich om hun nieuwe ideeën uit te voeren? Helaas is die vitaliteit waarmee we invulling willen geven aan de dragende samenleving niet altijd vanzelfsprekend. Wat doe je dan? En hoe verhouden nieuwe initiatieven zich tot de professionals en het bestaande aanbod in de buurt? In deze masterclass zijn we met elkaar op zoek naar antwoorden in de Boomkerk in de Gibraltarstraat in West.

Leren en inspireren

Doel van de Masterclass was om elkaar te inspireren en van elkaar te leren. Samen met de gespreksleider Iris van der Heijden, voorzitter van het bestuur van de Vrijwilligersacademie gaan we aan de slag met deze vragen. We starten met een kort gesprek met de vernieuwende denker en de master Niesco Dubbelboer. Met alle aanwezigen willen we daarna de volgende drie vragen beantwoorden:

1. Hoe stimuleren we maatschappelijke initiatieven?
2. Hoe faciliteren we duurzaamheid van deze initiatieven?
3. Wat heeft een initiatief nu echt nodig?

Niesco heeft 21 initiatieven bestudeerd en gekeken naar hoe deze initiatieven buurten vitaler of leefbaarder maakten. In vitale buurten gaat het om prettig en veilig leven, waarbij mensen naar elkaar omkijken. In vitale buurten is sprake van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en eigenaarschap. Om eigenaarschap te krijgen is zeggenschap nodig. Dat kan alleen ontstaan als er sprake is van een samenspel met de overheid. Als alles heel erg geregeld is kan het niet een vitale buurt worden. Bewoners worden actief als ze uitgenodigd worden tot burgerschap en ondernemerschap of als de gemeente aansluit bij actieve bewoners. Wat hebben die bewoners dan nodig, liefst zo min mogelijk.

Er zijn drie fasen van maatschappelijke initiatieven te onderscheiden:

1. Beginfase, waarin overheid niet nodig is, behoudens erkenning van het initiatief en beperkte mate van middelen
2. Ontwikkelfase, waarin meer met middenveld en overheid verbinding ontstaat en ook meer zeggenschap wordt verlangd
3. Volwassenfase waarin betere afspraken zijn gemaakt met maatschappelijk middenveld en financiering geregeld is met de overheid en van zeggenschap en eigenaarschap gesproken kan worden.

In iedere fase zijn er verschillende problemen. Over het algemeen is het belangrijkste om ruimte te creëren voor initiatieven. Dat wil zeggen dat overheid meer los moet laten, meer ruimte en vertrouwen moet geven, zodat bewoners verantwoordelijkheid kunnen gaan nemen. Het gaat meer om een faciliterende houding. Het gaat niet om regievoering en controle. Essentieel is dat het initiatief van onderop uit de buurt ontstaat.

Het ruimte creëren voor initiatieven kan in een verordening of wet vastgelegd worden.

In de begin fase kan het idee ontstaan dat maatschappelijke initiatieven bestaande middenveld verdringt. Belangrijk is om het samen te blijven doen. Interessant is dat er in Nederland steeds meer coöperaties ontstaan waarmee het maatschappelijke initiatief meer duurzaam kan zijn.

Goede voorbeelden heeft Niesco gezien in:

- Deventer bij de wijkaanpak
- Het Ja loket
- in Rotterdam is heel veel kennis en kunde aanwezig
- 95% van het budget ruimtelijke ordening aan buurtinitiatief gegeven
- Breda: Right To challenge
- Haarlem: let op voor juridisering, het moet soms organischer groeien en kan niet altijd afgedwongen worden.

Een goede bestuurder is een belangrijke hefboom om dingen mogelijk te maken. Jeroen van Berkel is daarvan wel een voorbeeld omdat hij het initiatief aanjaagt en probeert te stimuleren.

Jeroen van Berkel Portefeuillehouder over Vitaliteit in de buurt

Decentralisaties in de Zorg mogen we eindelijk een keer vormgeven. In essentie is het een fantastisch idee om dit bij de gemeenten te leggen en niet bij de provincie of landelijk. . Maar het grote probleem is geweest om het aan bezuiniging te koppelen. De wet is daardoor in een sterk negatieve sfeer terecht gekomen. In Amsterdam zijn we te groot voor decentralisaties. Ieder jaar is er 20 miljoen over op zorg. Ze hebben niet geïnvesteerd. Begin met versterken van welzijn. Om formele zorg te vermijden.

Wat hebben we nodig in Amsterdam?

We hebben allerlei initiatieven nodig, zoals hier vanmiddag ook besproken De Bestevaer, Kirsten en Yasmine, St Aminah ook goed laten zien.

Jeroen merkt op dat stadsdeel west net zo groot is als Den Bosch . In West zijn we bezig om buurten beter te mengen. Meer gentrification en ook in Kolenkitbuurt om de verhouding tussen rijk en arm te verbeteren.

Goed voorbeeld in West:

- Leefstraat Hugo de Grootkade bij de Poort van Amsta: een maand lang was de straat afgesloten voor de School en de Poort, er kwam een Rollator race, voorleesmiddagen, tafeltennistafel, eettafels en het resto wordt nu verbouwd met initiatief van buurtbewoners.
- Jeroen roept op om naar <http://destemvanwest.nl> te gaan je ideeën voor de buurt of nieuwe initiatief kunt promoten. Dat werkt als een soort Ja loket. Er kan gestemd worden en elke maand wordt het idee met de meeste stemmen geagendeerd in het bestuur.

En andere genoemde voorbeelden:

- groene huiskamer
- buurt VVV
- Team Ed
- Stichting Aminah
- Clip
- Buren Wezijner!
- Manifest West geweldig om alle actieve bewoners te ontmoeten!
- Buurtapps: handig en belangrijk.

<https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ruimte-initiatief/>

Conclusie (na in tafels uiteen te zijn gegaan met de deelnemers):

1. Hoe stimuleren we maatschappelijke initiatieven?

Belangrijk om ruimte te krijgen, onafhankelijke eigen weg te kunnen kiezen, vertrouwen te krijgen en initiatieven elkaar goed leren kennen, zodat ze elkaar goed kunnen vinden. Erkenning en waardering stimuleert om te beginnen en ook door te gaan.

2. Hoe faciliteren we duurzaamheid van deze initiatieven?

Bij wisseling van actieve bewoners of personeel is het van belang dat de contacten overgedragen worden. Bij succes is het goed om stil te staan bij de volgende fase en bezinning en gesprek over het initiatief is dan van belang.

3. Wat heeft een initiatief nu echt nodig?

Een initiatief heeft echt flexibiliteit van de overheid nodig, zoals in Deventer daar kunnen we echt van leren.

We hebben geconstateerd dat we heel erg uit moeten gaan van het initiatief. Dat wil zeggen dat alles wat er zich in de omgeving begeeft zo flexibel moet zijn dat het kan meebewegen met de groei en de behoefte van het initiatief. Allemaal vanuit de aanname dat het een goed initiatief is. Er is energie en mensen hebben zin iets te ondernemen en dan is de vraag hoe je ervoor kan zorgen dat die energie behouden blijft.

Sommige initiatieven worden gedwongen om in de papieren wereld te moeten overleven. Dat lukt ze dan niet en dan lekt de energie weg. De overheid moet daar echt op in spelen met ambtenaren of professionals, die een competente, faciliterende en open houding hebben.

Aan de basis staat dat het heel belangrijk is dat het initiatief herkent, erkent en bevestigd moet worden. Als initiatieven beginnen is er soms onwil en krijgen ze niet altijd de bevestiging. Maatwerk is echt heel erg belangrijk. Maatschappelijke initiatieven moeten binnen de Wet en regelgeving meer organisch en flexibeler kunnen opereren. Het helpt om meer vertrouwen en verantwoordelijkheid te durven nemen door hardop te zeggen; ik geloof dat t werkt. Dat is essentieel. Jeroen van Berkel: "Sommige initiatieven voldoen (nog) niet aan alle regels en dus neem ik als wethouder bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid dat jullie toch door mogen gaan."

Naarmate je de duurzaamheid van een initiatief wilt bevorderen moet je ook bijvoorbeeld langer lopende afspraken kunnen maken, een huurcontract van vijf jaar was vast ligt om een initiatief de kans te geven zich te ontwikkelen.

Het voorstel is gedaan om in 2018 1 of 2 projecten te koppelen aan een medewerker van het stadsdeel ter ondersteuning van het proces van aanvragen, monitoring en verantwoording. De mogelijkheid hiervan moet nog nader worden onderzocht.